

Datum
2022-03-21

Er referens
I2021/03265
Vår referens
-

Infrastrukturdepartementet

i.remissvar@regeringskansliet.se
i.esd.remisser@regeringskansliet.se

Remissvar avseende betänkandet **Säker och kostnadseffektiv it-drift – förslag till varaktiga former för samordnad statlig it-drift (SOU 2021:97)**

TechSverige har beretts tillfälle att lämna ett remissyttrande över rubricerat betänkande (dnr I2021/03265).

TechSverige (tidigare IT&Telekomföretagen) är en bransch- och arbetsgivarorganisation för företag inom techsektorn med drygt 1 400 medlemsföretag – som sammantaget har närmare 100 000 medarbetare i Sverige. TechSverige ingår i förbundsgruppen Almega och därmed i Svenskt Näringsliv.

Nedan sammanfattar TechSverige utredarens förslag och lämnar övergripande kommentarer. Sedan lämnar TechSverige synpunkter på valda förslag och bedömningar, huvudsakligen i samma ordning som de står i betänkandet.

Sammanfattning av utredarens förslag

Målet för en samordnad statlig it-drift ska enligt utredaren vara ökad säkerhet och kostnadseffektivitet i statliga myndigheters it-drift. Syftet med den samordnande driften ska vara att erbjuda statliga myndigheter stöd och vägledning i valet av säkra och kostnadseffektiva it-driftslösningar samt att tillhandahålla ett samordnat och ändamålsenligt statligt tjänsteutbud.

Myndigheten för digital förvaltning (Digg) ska ges i uppgift att vara samordnande myndighet för den statliga it-driften. Följande ska vara leverantörsmyndigheter och erbjuda it-driftstjänster inom ramen för ett samordnat statligt tjänsteutbud: Försäkringskassan, Lantmäteriet, Skatteverket och Trafikverket. Kammarkollegiet ska ges i uppgift att samverka med den samordnande myndigheten om upphandling av ramavtal för tjänster inom it-drift avsedda för statliga myndigheter.

TechSveriges övergripande kommentarer

Utredaren kunde vara ännu tydligare med att förslaget innebär att tjänster kring statlig it-drift i första hand ska levereras av privata aktörer. Förslagen kommer att innebära att ett antal myndigheter får en mycket stark ställning och stort inflytande inom, inte bara it-drift, utan av centrala delar digitaliseringen av den statliga förvaltningen. Genomgående behöver därför rollen för de privata tjänsteleverantörerna stärkas, liksom att förtydligande regler och mekanismer införs för att förverkliga den.

Det hade varit önskvärt att regeringen tog ett mer fundamentalt grepp om frågan om digitaliseringen av den statliga förvaltningen. För att fullt ut använda kraften i digitaliseringen behövs mer genomgripande förändringar än vad föreliggande betänkande ger uttryck för. Det saknas inte heller föregångsländer eller goda exempel på vad som går att åstadkomma – om viljan finns.

I utredarens förslag ligger en acceptans att utvecklingen, som den har sett ut genom en lång följd av år, nu blir grunden för en viktig del av digitaliseringen av den statliga förvaltningen framöver. Detta i kombination med att det förvaltningspolitiska målet om en innovativ förvaltning inte behandlas tillräcklig väl, ger intrycket av att regeringen till viss del abdikerar från sitt ansvar att driva utvecklingen av den statliga förvaltningen framåt. Förslagen i betänkande innebär att det finns risk för att regeringens möjligheter att, i praktiken, påverka frågor som rör statlig förvaltningsutveckling kommer att minska.

Förslaget bygger till stor del på att ett statligt samordnat tjänsteutbud inte primärt upphandlas av privata it-företag på marknaden. I stället ska det samordnade tjänsteutbudet köpas inom staten. Köpen sker mellan två offentliga organisationer (se avsnitt 6.8.3, 8.3.4 och 10.5). Det vore i stället önskvärt med en lösning där det i det samordnade tjänsteutbudet går att välja de bästa och säkraste tjänsterna på marknaden då detta skulle ge myndigheterna större möjlighet att välja säkra och kostnadseffektiva tjänster utifrån sina respektive behov. Över tid är det rimligt att anta att den ordning som föreslås kommer att leda till en sämre utveckling av it-användningen i den statliga förvaltningen, något som också har framkommit under utredningens arbete (11.12).

Med detta sagt, finns det behov av att stärka samordningen, öka säkerheten och höja kostnadseffektiviteten i den statliga it-driften. Det gäller även för digitaliseringen av den statliga förvaltningen i stort.

Det är TechSveriges förhoppning att regeringen och det ansvariga statsrådet bearbetar och kompletterar dessa förslag i syfte att låta alla aktörer på den svenska it-marknaden vara med och bidra med innovation, smarta, säkra och effektiva tjänster.

Förslag om varaktiga former för samordnad statlig it-drift

TechSverige delar bedömningen att regeringen bör skapa bättre förutsättningar för myndigheter att få stöd i val av it-driftsform (10.1). TechSverige ser ett allmänt behov av att inrätta varaktiga former för en samordnad statlig it-drift. Dock borde beskrivningen av förslaget tydligare lyfta fram privata tjänster som förstahandsvalet (10.1). Samordningen bör följaktligen i första hand rikta in sig på att stödja myndigheter och när det gäller standarder och kriterier – inte på att expandera det statliga tjänsteutbudet. Vidare bör det prövas hur de kompetensbrister inom it, säkerhet och juridik samt beställarkompetens som utredaren tar upp kan åtgärdas i syfte att öka möjligheterna till upphandling av privata tjänster.

Samordning rimmar väl med det förvaltningspolitiska målet om samverkan. Direktivet och betänkandets inriktning mot säkra och kostnadseffektiva it-driftslösningar bortser dock till stor del från den första delen av det förvaltningspolitiska målet om en innovativ statsförvaltning. Den delen av målet bör tydligare ligga till grund för det fortsatta arbetet. Det innebär rimligen att det måste skapas bättre förutsättningar för att ta del av den privata sektorns kunnande och tjänster då det finns anledning att anta att dessa tjänster snabbare och effektivare kan bidra med innovativa (kostnadseffektiva och säkra) lösningar.

Det framstår inte som självklart att den utvärdering som utredningen har genomfört av den nuvarande samordningen är tillräcklig för att motivera utredarens förslag. Att ESV ska ta fram nollvärden och mätindikatorer är välkommet och borde ligga till grund för vidare utvärdering av vad som är kostnadseffektivt och säkerhetsmässigt lämpliga former för samordnad it-drift, innan en ny modell införs fullt ut.

Utgångspunkter för organisering av en samordnad statlig it-drift

Enlig TechSverige borde utredaren tydligare lyfta fram den delen av samordningen som är inriktade på att öka möjligheterna att använda den privata sektorns erbjudanden som en aspekt av samordningskapaciteten (10.2).

Tjänsteutbud från både privata leverantörer och myndigheter

TechSverige välkomnar bedömningen att tjänsteutbudet ska byggas av tjänster från privata leverantörer (10.4.1). I bedömningen åter finns ordet innovation, vilket är positivt, dock nämns inte att även privata leverantörer kan bidra med kostnadseffektiva lösningar. Det är angeläget att det finns med i det fortsatta arbetet med förslagen i betänkandet. Det är rimligt att anta att privata lösningar allmänt sett ger bättre förutsättningar för kostnadseffektivitet och kan upprätthålla investeringar i hög säkerhet.

Privata tjänster ska upphandlas samordnat

TechSverige stödjer bedömningen att privata leverantörer bör utgöra en central del av den samordnade statliga it-driften (10.4.2). Skrivningen är starkare än i de tidigare avsnitten, men de privata aktörernas roll bör ytterligare förstärkas i det fortsatta arbetet.

TechSverige tillstyrker förslaget att privata leverantörers tjänster ska upphandlas samordnat med en komplettering. Förslaget bör kompletteras så att samordningen inte blir onödigt omfattande eller tvingande för tjänster som enkelt kan upphandlas samt i de fall samordningens bidrag till ökad nytta är liten eller inte finns. Det kan i vissa fall ge till exempel ge snabbare process eller bidra till målet om en innovativ statlig förvaltning.

Tjänsteutbudet ska utgå från samlade behov och befintlig förmåga

TechSverige anser att förslaget om hur det statliga tjänsteutbudet fastställs bör kompletteras med en beskrivning av hur behovet och förmågan övertid förändras (10.4.3).

Privata leverantörers utbud kan utvecklas och på så sätt snabbt komma att möta behoven. Då måste det finnas möjlighet att snabbt förändra det statliga tjänsteutbudet. Det behövs ytterligare arbete för att skapa kriterier och mekanismer som säkerställer att det statliga tjänsteutbudet snabbt kan anpassas i linje med detta. Hänsyn bör också tas till att former för it-drift och it-lösningar i övrigt kan komma att förändras i grunden genom innovationer, varför ytterligare teknikneutrala kriterier för tjänsteutbudet måste tas med.

Nya tjänster bör upphandlas från privata leverantörer

TechSverige delar bedömningen att behovet av nya tjänster i första hand bör tillgodoses genom samordnad upphandling av privata leverantörers tjänster (10.4.4). Bedömningen bör komma till tidigt och tydligt uttryck i det fortsatta arbetet, inklusive författningsförslag.

Bedömningen framstår som enkel och klar, medan beskrivningar i avsnittet och på andra platser i betänkandet ger uttryck för en mer ambivalent hållning till privata tjänster.

Mål och syfte för en samordnad statlig it-drift

Målet för en samordnad statlig it-drift ska enligt utredaren vara ökad säkerhet och kostnadseffektivitet i statliga myndigheters it-drift. Syftet med samordningen ska vara att erbjuda statliga myndigheter stöd och vägledning i valet av säkra och kostnadseffektiva it-driftslösningar samt att tillhandahålla ett samordnat och ändamålsenligt statligt tjänsteutbud.

TechSverige anser att målet och syftet för en samordnad statlig it-drift (11.1) behöver kompletteras med en skrivning som tydliggör att privata leverantörer ska användas i första hand. Målet bör också innehålla en skrivning om innovation i statsförvaltningen (i linje med det förvaltningspolitiska målet).

Utredaren har haft i uppdrag att föreslå former för samordnad statlig it-drift med hänsyn till vad som är lämpligt i ett säkerhetsperspektiv. Det hade därför behövts en grundligare analys av säkerhetsaspekterna av utredarens förslag, bland annat i jämförelse med nuvarande it-driftsformer. Särskilt då säkerhetsfrågorna står i centrum för uppdraget och förslagen får stora konsekvenser för lång tid framöver.

Maktobalans blir följden av samordnad it-drift

En samordnad statlig it-drift ska organiseras genom en samordnande myndighet och flera leverantörsmyndigheter (11.2, 11.3.2 och 11.10.2). TechSverige anser att förslaget att utse några stora leverantörsmyndigheter skapar obalans i utvecklingen av digitaliseringen.

Obalansen kommer i sin tur att påverka förvaltningspolitiska och andra politiska frågor och reformer. Det vill säga att regeringens möjligheter att, i praktiken, påverka vissa frågor eller att genomföra förslag kommer att minska. I den fortsatta behandlingen av förslagen i betänkandet behöver detta beaktas och effekterna av det ytterligare analyseras. Regeringen bör fortsatt ha goda möjligheter att reellt påverka utvecklingen på ett område som får allt större betydelse för politikens förverkligande.

Samordnande myndigheten bör vara en egen myndighet

Utredare föreslår att Digg ska vara den samordnande myndigheten och ingången till den samordnade statliga it-driften (11.3.1 och 11.10.1). Digg ska samordna stödet till myndigheter, sammanställa och efter samråd med leverantörsmyndigheterna besluta om ett statligt tjänsteutbud och samverka med Kammarkollegiet om ramavtal.

TechSverige avstyrker förslaget om Digg som samordnande myndighet. I syfte att skapa tydligare gränssnitt, transparens, ändamålsenlig utvärdering samt tydliga ansvarsförhållanden bör den samordnande myndigheten vara en egen myndighet som har som enda uppgift att hantera detta uppdrag. Alternativt skulle en struktur där detta uppdrag hantteras inom Digg men hålls organiserat på ett separat och tydligt sätt med tydliga styrnings- och ansvarsförhållanden och särredovisning kunna godtas. Detta för att säkerställa att myndigheten inte har konkurrerande uppdrag och ansvarsområden som kan leda till att de råd och stöd som tillhandahålls kan ifrågasättas.

Forum för samverkan – även för näringslivet

Den samordnande myndigheten ska ha till uppgift att leda samverkan på förvaltningsgemensam nivå med leverantörsmyndigheter, myndigheter med behov av stöd samt stöd- och expertmyndigheter (11.4). TechSverige anser att det behövs forum eller former för hur näringslivet kan få insyn i arbetet och bidra med information och kunskap om nya tekniska lösningar.

Transparens och ansvar vid upphandling it-driftstjänster

Kammarkollegiet ska ges i uppgift att samverka med den samordnande myndigheten om upphandling av ramavtal för tjänster inom it-drift avsedda för statliga myndigheter (11.8.1). Upphandlingen ska utgå från de behov som den samordnande myndigheten bedömt finns hos myndigheterna och de krav som den samordnande myndigheten bedömt måste vara uppfyllda för att de upphandlande tjänsterna ska kunna användas av myndigheterna. Den samordnande myndigheten ska ansvara för behovsinsamling och teknisk och rättslig kravställning inför Kammarkollegiets ramavtalsupphandlingar av tjänster inom it-drift.

TechSverige har ingen invändning mot att Kammarkollegiet får uppgiften om ramavtal. Som ovan är det angeläget att hela organisationen av detta arbete med myndigheter som användare, leverantörsmyndigheter, den samordnande myndigheten och deras förhållanden blir tydlig, transparent och med goda möjligheter att följa ansvarsförhållandena.

Konkurrensrättsliga överväganden brister

TechSverige anser att frågorna om konkurrens med mera bör utredas ytterligare. I avsnitt 11.9 redogörs för flera viktiga frågor kring konkurrens och liknande. I underavsnitten tecknas bilden av att ett antal frågor inte är tillräckligt utredda eller svåra att bedöma.

Utredaren lämnar också ett antal frågor till den fortsatta processen. TechSverige menar att det belyser svårigheter och risker med många av förslagen i betänkandet. Bara det

faktum att utredaren överväger ett tydligt förbud för leverantörsmyndigheterna att erbjuda tjänster till andra än statliga myndigheter inger oro om hur förhållandena och ambitionerna hittills har sett ut.

Förbud att sälja till andra än myndigheter och särredovisning

TechSverige tillstyrker förslaget om att leverantörsmyndigheterna endast får erbjuda tjänster inom ett samordnat statligt tjänsteutbud till andra statliga myndigheter samt att ett krav på särredovisning ska införas (11.9.3).

Formerna för hur leverantörsmyndigheternas tjänsteutbud beslutas bör enligt TechSverige utvecklas i syfte att göra det lättare att ta bort tjänster som det visar sig att privata leverantörer kan erbjuda. Det ska kunna ske med insyn och eventuellt deltagande för andra intressenter än leverantörsmyndigheterna och den samordnande myndigheten.

För TechSverige

Christina Ramm-Ericson
Näringspolitisk chef

Fredrik Sand
Näringspolitisk expert